

Áo Trọc Ng Đ n S

Tác Giả: Tiêu Lang

Thứ Tư:, 22 Tháng 6 Năm 2011 21:33

”Y ph c x ng k đ c”, ăn m c ph i x ng v i đ o đ c, phép t c, ng i x a đã d y...

Hình Minh H a / Internet

*Giày cô đi là giày cao gót,
Áo cô mặc là áo L -muya,
Tôi đây khác th trò trìa,
Th y cô chúm chím, cô c i chê tôi th n thùng . . .*

Đó là hình nh ng i ph n Hu mà lão thi ông ng Bình Thúc Gi Th ghi nh n đ c t i H i ch Hu trong đêm 25 tháng 2 năm K Mão (1939).

H i ch này có nhi u trò vui và cái mà ng i ta ch đ i, cho là “l ùng” nh t đó là màn bi u đi n th i trang, gi i thi u ki u áo “tân th i” mang tên là áo L -muya.

Đây là m t cu c cách m ng v y ph c. Nh ng ki u áo x a cũ ph i nh ng b c cho th i trang m i giúp ng i ph n thêm xinh, thêm đ p, làm b t n i nh ng đ ng cong c a thân th , tôn vinh cái dáng đ p yêu ki u. Ki u áo L -muya đ n t Hà N i do hai h a sĩ Nguy n Cát T ng và Lê Ph v ki u. (Lê Ph năm nay đã 92 tu i, hi n s ng t i Paris) .

Áo Trùng Đôn S

Tác Giả: Tiêu Lang

Thứ Tư,, 22 Tháng 6 Năm 2011 21:33

S dĩ đ t tên áo L -muya là vì tác gi ki u áo tên là Nguy n Cát T ng: T ng ti ng Pháp là Le Mur nên gi i luôn cho nó v a m i, v a l m t th .

Chi c áo này đ n Hu đã gây xôn xao đ lu n m t th i, khu y đ ng nét yên tĩnh ngàn đ i c a Hu . Các bà m thì l c đ u, l m nguyệt, các cô tr thì náo n c, tò mò. Gi i th c u đ đây r t ghét các “m t tân th i”, h nhìn các cô đánh ph n, bôi son, đi giày cao gót, m c áo L -muya, xách bóp đ m b ng c p m t khinh th .

Gi i n sinh thì đã có đ ng ph c c a mình r i, thay đ i t màu xanh da tr i sang màu tím Hu r i màu tr ng, nh ng áo nào cũng r ng, không ai dám m c áo “xăng-t -rê”. Xăng-t -rê có nghĩa là có eo g a, eo bóp vào đ vòng m t và vòng ba nhô ra (center). H r nhau đi coi các cô tân th i bi u di n ki u áo m i, đ p thì có đ p nh ng mà eo i, ”ôn m la ch t, m c chi ba cái th đó!” .

Áo L -muya xem ra không h u duyên v i Hu nh ng l i đ c đón r c n ng nhi t Sài Gòn.

Các cô đào c i l ng t ra yêu chu ng cái ki u áo dài g n ch m gót, tay dài, vai ph ng, có đ lo i c tròn, c ngang và nh t là cái eo khít r t.

Các n ngh sĩ c i l ng ti ng t m th i đó nh Năm Ph , Phùng Há, Sáu N t, Kim Thoa v.v... r t thích ki u áo này và các ph n khác cũng b t ch c m c theo. Trong lúc đó thì Hu v n gi ng cao c b o th . Có ai “đ p lên đ lu n” đ theo m t tân th i, k đó s là đ u đ cho l i ra, ti ng vào.

”Y ph c x ng k đ c”, ăn m c ph i x ng v i đ o đ c, phép t c, ng i x a đã đ y, phong t c rành rành không th mu n thay đ i ra sao cũng đ c .

T th i H u Lê, v i c ăn m c do tri u đình quy đ nh, đã ba l n ban hành lu t l v y ph c vào các năm 1661, 1664 và 1665 . Đ n th i chúa Nguy n Phúc Khoát n i lên Đàng Trong, cùng v i v i c đ i đô ra mi n Trung cũng ban hành l nh thay đ i y ph c cho khác v i Đàng Ngoài .

Áo Trùng Đôn

Tác Giả: Tiêu Lang

Thứ Tư: 22 Tháng 6 Năm 2011 21:33

Phụ nữ Đàng Trong, từ Quần áo Bình trộm vào không đợc mợc váy . Lẽ nh này do vua Minh Mợng ký đã đợc lợc trong dân gian mợy câu ca dao hóm hợnh:

*Tháng tám có chi u vua ra
Cm qu n không đấy, ng i ta hỡi hùng
Không đi thì ch không đong
Ra đi t l y qu n ch ng sao đang ?
Có qu n ng i bán quán hàng
Không qu n ra đ ng đ u làng trông quan !*

Sách v ta x a vi t v y ph c r t hi m . Ch th y loáng thoáng qua Đ i Vi t s ký toàn th c a Ngô Sĩ Liên, Vũ trung tu bút c a Ph m Đình H , Gia Đ nh thành thông chí c a Tr nh Hoài Đ c ho c Ph Biên t p l c c a Lê Quý Đôn là có đ c p đôi đ i u . Hình nh thì l i vô cùng hi m hoi . May nh có các nhà nghiên c u Tây Ph ng vi t sách v "les Annamites" trong khi thu t l i sinh ho t c a dân ta đã trình bày v cách ăn m c c a t ng h ng ng i trong xã h i Vi t Nam, t gi i vua quan cho đ n hàng dân dã, qua đó ta đợc bi t: cái áo dài c a ph n mi n Trung là s pha tr n hài hòa gi a chi c áo t thân mi n B c cùng v i chi c áo dài tha th t c a ph n Chiêm Thành .

Nhà biên kh o J. L. Dutreuil de Rhins, năm 1889, đã đợc ra hình nh chi c áo dài x a nh t c a ng i đàn bà Vi t Nam vào th k 19 Đàng Trong .

Theo đó thì cái áo dài này r t dài và kích r t r ng, không có eo, n i c có k t m t mi ng v i mà ng i x a gi i là áo "lá sen" h i gi ng nh lo i áo Thanh cát c a các quan văn, quan võ th i nhà Lê, ch khác là áo các quan này mi ng v i hình lá sen k t phía sau vai .

Dân th ng và h c trò cũng đợc m c áo Thanh cát m i khi tham đ vi c công, dĩ nhiên là ki u dáng không gi ng áo c a quan l i, nh ng màu thì gi ng . Đó là màu xanh lam . Bình th ng m c áo Chuy-y là áo màu đen . Màu áo Thanh cát cũng g m hai màu khác nhau, xanh th m g i là màu hòa minh, xanh nh t g i là màu vi minh .

Trong m t b n hi u đ , tháng 7 năm Bính Thân c a chúa Nguy n Phúc Khoát th y ghi: "L i may y ph c thì theo t c n c mà thông đ ng v i l a, duy có quan ch c thì m i cho dùng xen the và tr u đ n, còn g m vóc thì nh t thi t không đợc quen thói cũ dùng càn . Th ng ph c

Áo Trùng Ng Đùn S

Tác Giả: Tiêu Lang

Thứ Tư, 22 Tháng 6 Năm 2011 21:33

---

thì đàn ông, đàn bà dùng áo c đùng ng n tay, c a ã ng tay ho c r ã ng ho c h p tu ti n . Áo thì t hai bên nách tr xu ã ng ph i khâu kín li n không cho xé m . . ." (*)

Xem đó thì vi c ăn m c t x a ph i theo nh ã ng quy ch g t gao, lâu ngày đã tr ã thành phong t c . M t đ c tính tiêu bi u c a y ph c x a, nh t là y ph c Hu , đó là đ c tính kín đáo . Áo qu n th ã ng dài, r ã ng trùm ph thân th tr m t mũi và bàn tay, bàn chân ra, n i nào cũng ph i che kín b t k th i ti t nóng l ã nh .

Tr ã c đây ph n Hu , đ u thu c gi i bình dân, bán chè, bán cháo buồn gánh bán b ã ng đ u ph i m c áo dài .

M c đ u h i đó đã có máy khâu c a Pháp hi u Singer nh ã ng các bà m quý t c, may áo dài cho con gái đ u thích may b ã ng tay . Nhi u th may gi i đã bi u di n đ ã ng kim mũi ch đ u ri y nh may máy . May tay, hai v t áo s úp vào, kín đáo không s gió th i "tung bay tà áo tung bay" m i lúc qua c u .

Đã th ã mà khi các cô ra đ ã ng còn ph i nh l i m đ n: "Ra đ ã ng cúi m t xu ã ng đ t, v ã nhà m i c t m t lên tr i", luôn luôn h ph i m t tay gi nón, m t tay s ã sàng khép hai tà áo l i đ ã m b o tính . . . kín đáo .

Cái l i dùng nút th t c a Hu cũng là đ i u đáng cho ta khâm ph c thái đ "đ ã cao c ã nh giác" c a các bà m Hu . Nút th t b ã ng v i là m t lo i cúc áo r t khó m . Nó là cái hàng rào c n r t h u hi u làm n ã n lòng các bàn tay ham h ã và thô b o khác . V i các lo i cúc b m, Hu gi i là nút bóp, r t đ tu t . Đ ã tránh "s c", các cô v ã sau xài nút bóp ph i dùng thêm cái khuy cái b ã ng thép ã n i eo . Chính vì đ ã cao s kín đáo mà vua Minh M ã ng m i c m cái váy t c là cái "qu ã n không đáy" .

*Cái gì ã ng b ã ng hai đ u
Bên ta thì có, bên Tàu thì không ?*

Đó là câu đ v ã cái váy . Đã "t ã ng b ã ng" hai đ u thì còn làm sao mà kín đáo ?

Áo Trùng Đũa

Tác Giả: Tiêu Lang

Thứ Tư: 22 Tháng 6 Năm 2011 21:33

Trùng Đũa và “áo Lụa -muya và giày cao gót”. Lão thi ông Nguyễn Bình Thúc Giã có viết thêm câu Hồ già gõ o hò ngay vào đêm hôm ấy chứ có trình diễn trên trang “Lụa -muya” cách đây 60 năm:

Áo Lụa -muya và giày cao gót

Theo em, theo chị cái mốt tân thời

Và ngoài che đậy mà chị

Thò ngay trong đũa đũa gõ ng đũa soi chung

Trong ý cớ - mốt nghệ sĩ phóng khoáng, nhìn rõ ràng hẳn, thì y phục là cái vẻ ngoài, gìn giữ o lý, tinh thần bên trong mới là điều quan trọng.

Chị em mua làm đẹp hãy để cho họ được thoải mái. Thế nhưng việc họ đang làm các mốt tân thời ở Huế xem ra không mấy sôi nổi để có thể gây nên phong trào. Hồi đó chắc hẳn có những nhà thiết kế, thợ may hành nghề công khai cũng như không ai dám xuất hiện trên các đám đông, nhún nhẩy đi lui, đi tời để làm “ngọt ngào mốt”.

Giữa “áo dài” và những người chủ nhà mua sắm, thích đi mua, đã âm thầm mua ngày mốt chút, tác động đến phần số của các cô, các bà. Họ hút kéo dài vạt áo xuống gần chân gót giày kéo cao lên đến đầu gối; hút xài cả thóp lồi sấn thành cổ cao đến 5 phân. Có cái cổ ba ngón mà phải che đi, nghĩ cũng hoài cả cho nên tất cả 5 phân lồi hút xuống 1 phân hoặc đi sang cổ tròn, không ngờ rằng ông bà ta xưa cũng đã dùng loại áo cổ tròn này rồi, gọi là áo viên lãnh. Họ tất cả tròn lồi đến cổ trái tim hoặc cổ ngang, búi tóc cao để khoe cái gáy nõn nà và mốt chút... vai

Cuộc đời của chị áo dài phần nhiều Huế quê cũng trải qua những thăng trầm: tất cả áo cổ đi đến cài khuy, kích rộng, chân có lộn mốt tí “eo” đến áo nỉ vai (nỉ đen, nỉ đà), áo sọc ngói (vì khuy vải đẹp), áo nỉ tay, áo vai phụng, áo raglan, áo eo, áo dài tha thướt, áo ngắn gần gò, áo thêu, áo vải, áo cài nút bên phải, áo cài nút bên trái, áo cài nút chính giữa (áo ba vạt)... Tất cả đó nói lên quy tắc tâm đức mới cách ăn mặc và nhu cầu làm đẹp của người phụ nữ Huế, không ào sồi nổi, cả lòng mà hút hút các bậc mày râu mới khi các vẻ này nhìn ngắm.

Cũng bởi họ đi mua mốt cách riêng nên các bà mẹ và những ai thấy họ không kịp tay,

Áo Trùng Đen S

Tác Giả: Tiêu Lang

Thứ Tư: 22 Tháng 6 Năm 2011 21:33

---

nhật là sau Cách mạng Mùa Thu (1945), nười già đã vui vẻ xỏp lô áo dài vào trong rổ, khóa khóa rồi khoác lên mình chiếc áo bà ba hay chiếc áo bẻ đi đi chiên chiên, cẳng thẳng ng, tời đi n.

Phụ nữ đã được già phóng vẻ mặt chính trực, xã hội, tất nhiên vẫn ăn mặc, phởc sức cũng phởi tiến lên hiên đi. Cho đi n nay thì nười già Hu đã hòa đởng vẻ ch em toàn quởc trong lãnh vực thởi trang. Không có kiêu dáng mớ i l, xinh đởp, k c tá o b o nào thi u vẻ ng n ở đây.

V Hu bây già không tìm đâu ra chiếc áo nỉ đen, nỉ đà, cở chiếc áo dài bởng vẻ i “Dù ú” cở a mớ y chở gánh gánh, bán cháo, bán chè cũng tuy t tích tở lâu, chở còn l ở mớ t thởi trang quý nghìn đởi mà thởi gian qua không làm mớ t đi đởc. Đó là tà áo lở a trở ng đở n s và mái tóc thở, chiếc áo mà Huy Cở n đã ca tở ng trong thở :

*Áo trở ng đở n s, mớ ng trở ng trong
Hôm xở a em đở n, mớ t nhở lòng . . .*

Áo em, mớ t em cũng nhở lòng em đở u toát lên mớ t cái gì trở ng trong, thánh thiở n khiở n hở Cừ, ngở i đã nhở n Hu là quê hở ng thở hai cở a mình sau Hà Tĩnh, đã có lúc phở i trở nên ngở n:

Đở ng ngở n trông vẻ i áo tiêu thở . . .